

GYPZY

The History of Europe

In Bite-sized Chunks

ประวัติศาสตร์
ยุโรป
ฉบับย่อ

เจacob
เอฟ. ฟัดด์
เขียน

ณิชากา
ชิวะสุจินต์
แปล

นักสัตตวจรบนหน้ากระดาษ
ผู้แสวงหาความรู้และภูมิปัญญาบรรณาการนักอ่าน

GYPZY

The History of Europe in Bite-sized Chunks

ประวัติศาสตร์ยุโรป ฉบับย่อ

เจคอบ เอฟ. ฟิลด์ เขียน

ณิชาภา ชิวะสุจินต์ แปล

ราคา 340 บาท

Copyright © Michael O'Mara Books Limited 2019

All rights reserved. You may not copy, store, distribute, transmit, reproduce or otherwise make available this publication (or any part of it) in any form, or by any means (electronic, digital, optical, mechanical, photocopying, recording or otherwise), without the prior written permission of the publisher. Any person who does any unauthorized act in relation to this publication may be liable to criminal prosecution and civil claims for damages.

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ฟิลด์, เจคอบ เอฟ..

ประวัติศาสตร์ยุโรป ฉบับย่อ = The history of Europe in Bite-Sized Chunk.-- กรุงเทพฯ :

อิปซี กรุ๊ป, 2568.

248 หน้า.

1. ยุโรป -- ประวัติศาสตร์. I. ณิชาภา ชิวะสุจินต์. ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

940

ISBN 978-616-301-830-4

© ข้อความและรูปในหนังสือเล่มนี้ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558 การคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ไม่ว่าในรูปแบบใดต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน ยกเว้นเพื่อการอ้างอิง การวิจารณ์ และประชาสัมพันธ์

บรรณาธิการอำนวยการ	: คราวดี เกน่วย
บรรณาธิการบริหาร	: สุรัชย์ พิงชัยภูมิ
หัวหน้ากองบรรณาธิการ	: ชยพฤกษ์ กองจันทร์
บรรณาธิการ	: อันญา โจฉมา
กองบรรณาธิการ	: คนิตา สุดราม พรรณีภา ครุโสมภา
พิสูจน์อักษร	: กว่าจะขึ้น บางคมบาง
รูปเล่ม	: เปรมิกา ต้นตวีโชค
ออกแบบปก	: กิตติณัฐ ศิริรัตน์
ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด	: นุชนันท์ ทักษิณามันนิต
ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	: ชิตพล จันสดี
ผู้จัดการทั่วไป	: เวชพงษ์ รัตนมาลี
พิมพ์ที่	: บริษัท วิชั่น พีเพรส จำกัด โทร. 0 2882 9981-2
จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย	: บริษัท อิปซี กรุ๊ป จำกัด เลขที่ 37/145 รามคำแหง 98 แขวง/เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240 โทร. 0 2728 0939 โทรสาร 0 2728 0939 ต่อ 108 www.gypsygroup.net www.facebook.com/gypsygroup.co.ltd LINE ID: @gypzy

สนใจสั่งซื้อหนังสือจำนวนมากเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา สำนักพิมพ์ลดราคาพิเศษ ติดต่อ โทร. 0 2728 0939

ประวัติศาสตร์
ยุโรป
ฉบับย่อ

คำนำสำนักพิมพ์

เรื่องราวของยุโรปเต็มไปด้วยความรุ่งมรยทางวัฒนธรรม เป็นมรดกที่สั้สมมาหลายพันปี ราวกับเป็นภาพโมเสกที่เกิดจากชิ้นส่วนสีสันสวยงามมาประกอบกันจนกลายเป็นภาพใหญ่ แต่ละชิ้นย่อมมีเรื่องราวและความเป็นมาที่แตกต่าง แต่ก็มีจุดร่วมบางอย่างที่ทำให้สามารถรวมกันอยู่ในผืนภาพเดียวอย่างกลมกลืน

จากแหล่งกำเนิดประชาธิปไตยและปรัชญาสมัยกรีกโบราณ ไปจนถึงจักรวรรดิโรมันอันยิ่งใหญ่ ซึ่งได้วางรากฐานทางกฎหมาย ความมหัสจรรย์ทางวิศวกรรม และมรดกทางภาษาไว้ทั่วทั้งทวีป ซึ่งรากฐานทางปัญญาและสังคมของยุโรปถูกหล่อหลอมจากอารยธรรมคลาสสิกเหล่านี้

ยุคกลางที่มักถูกเรียกว่าเป็น ‘ยุคมืด’ นั้น เป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้ง ก่อให้เกิดมหาวินาศที่สูงเสียดฟ้า จุดกำเนิดของมหาวิทยาลัย และการหลอมรวมชาติจากอาณาจักรที่แตกแยก จากนั้นเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ อันเป็นการเฉลิมฉลองศิลปะ วิทยาศาสตร์ และจิตวิญญาณของมนุษย์ ตามมาด้วยการปฏิรูปศาสนา ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ทางจิตวิญญาณและการเมือง และยุคแห่งการรู้แจ้ง

ซึ่งเป็นแสงสว่างแห่งเหตุผลที่สนับสนุนสิทธิมนุษยชนและจุดประกาย
การปฏิวัตินับครั้งไม่ถ้วน

ประวัติศาสตร์ยุโรปยังถูกประทับด้วยความขัดแย้งรุนแรงและ
สงครามทำลายล้าง ตั้งแต่สงครามร้อยปีไปจนถึงสงครามนโปเลียน
และสงครามโลกทั้งสองครั้ง จากช่วงเวลาวิกฤตเหล่านี้ มักจะเกิด
แนวคิดใหม่ๆ ขึ้น ซึ่งผลักดันสังคมไปสู่ความยุติธรรม ความสามัคคี
และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มากขึ้น เป็นประวัติศาสตร์ที่
อาณาจักรต่างๆ ล่มสลายและรุ่งเรือง ที่ซึ่งวัฒนธรรมอันหลากหลาย
ปะทะและผสมผสานกัน ก่อให้เกิดศิลปะที่หลากหลาย ทั้งประเพณี
ภาษา และมุมมองต่างๆ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ การปฏิวัติ
อุตสาหกรรม และการเคลื่อนไหวทางศิลปะนับไม่ถ้วน ตั้งแต่ศิลปะ
โรมานเนสก์ยุคกลาง ไปจนถึงศิลปะโมเดิร์น ล้วนแต่ผลิบานจาก
ผืนดินทางวัฒนธรรมของยุโรป

ประวัติศาสตร์ยุโรป ทั้งในช่วงเวลาแห่งความรุ่งเรืองหรือช่วง
เวลาอันมืดมน ทั้งศิลปะ วิทยาการและความก้าวหน้า หรือสงคราม
และความสูญเสีย ล้วนแต่ส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อโลกที่เราอยู่ในทุกวันนี้

คำนำผู้แปล

ถ้าย้อนเวลากลับไปได้ คุณอยากไปยุคไหนในประวัติศาสตร์ยุโรป ยุคกรีกโบราณที่เต็มไปด้วยนักปราชญ์ ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่ศิลปะเฟื่องฟู หรือยุควิกตอเรียที่เต็มไปด้วยการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ หนังสือ *The History of Europe in Bite-sized Chunks* ของ เจคอบ เอฟ. ฟิลด์ เหมือนเครื่องย้อนเวลาที่พาเราไปเยือนทุกยุคทุกสมัยได้ในเล่มเดียว

การแปลเล่มนี้เหมือนได้นั่งฟังเรื่องเล่าจากเพื่อนผู้คลั่งไคล้ประวัติศาสตร์และเพิ่งไปเที่ยวยุโรปมา แต่เพื่อนคนนี้เที่ยวข้ามเวลาไปตั้งหลายพันปี! ทำให้เราสนุกไปกับการค้นพบว่าชาวยุโรปโบราณก็มีดราม่าไม่แพ้ละคร และการเมืองสมัยกลางก็ซับซ้อนพอๆ กับซีรีส์ *Game of Thrones*

สิ่งที่ทำให้หนังสือเล่มนี้พิเศษคือการนำเสนอประวัติศาสตร์แบบ ‘พอดีคำ’ ไม่ยาวจนเบื่อ ไม่สั้นจนขาดรายละเอียด ตั้งแต่อารยธรรมไมโนอันบนเกาะครีต ผ่านยุคกลาง ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ การปฏิวัติฝรั่งเศส สงครามโลกทั้งสองครั้ง จนถึงการก่อตั้งสหภาพยุโรป ทุกเรื่องราวถูกเล่าอย่างกระชับแต่ครบถ้วน ราวกับดูซีรีส์ประวัติศาสตร์ที่แต่ละตอนจบในตัว แต่เชื่อมโยงกันอย่างลงตัว

หวังว่าผู้อ่านจะสนุกกับการเดินทางข้ามกาลเวลาในยุโรป ผ่านหน้าหนังสือเล่มนี้ และค้นพบว่าประวัติศาสตร์อ่านสนุกกว่าที่หลายคนคิด มันเต็มไปด้วยดราม่า การผจญภัย ความรัก การทรยศ และบทเรียนที่ยังคงมีความหมายกับเราในวันนี้

สารบัญ

บทนำ	12
บทที่ 1 ยุคคลาสสิก	16
บทที่ 2 ยุคกลาง	52
บทที่ 3 การปฏิรูปและยุคเรืองปัญญา	80
บทที่ 4 ยุคแห่งการปฏิวัติ	116
บทที่ 5 ยุโรปในภาวะวิกฤต	160
บทที่ 6 ยุโรปร่วมสมัย	204
กิตติกรรมประกาศ	247

หนังสือเล่มนี้อุทิศแด่ครอบครัวเบิ้ล
ครอบครัวคู่สมรสที่วิเศษที่สุดเท่าที่ใครจะขอได้

บทนำ

ในทางภูมิศาสตร์ ยุโรปคือพื้นที่ทางตะวันตกของมวลแผ่นดินยูเรเชีย รวมถึงหมู่เกาะต่างๆ ในมหาสมุทรและทะเลโดยรอบ เขตแดนทางตะวันออกของยุโรปนั้นไม่มีเกณฑ์กำหนดอย่างแน่ชัด เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างยุโรปกับเอเชียมักใช้แม่น้ำอูราล ทะเลดำ ทะเลแคสเปียน และช่องแคบตุรกีเป็นเกณฑ์ หนังสือเล่มนี้เริ่มเล่าเรื่องราวตั้งแต่ 5,000 ปีที่แล้ว ในยุคสำริดซึ่งเป็นช่วงที่อารยธรรมยุโรปเริ่มก่อตัวขึ้น และเล่าต่อเนื่องไปจนถึงช่วงต้นศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจประวัติศาสตร์อันยาวนานนี้ได้ง่ายขึ้น หนังสือจึงแบ่งเนื้อหาออกเป็น “ส่วนๆ” ขนาดพอดีคำ แต่ละส่วนจะเล่าถึงแง่มุมต่างๆ ของประวัติศาสตร์ยุโรป ทั้งด้านการเมือง สังคม ศาสนา เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม บางส่วนลงลึกถึงเหตุการณ์สำคัญ สาระสำคัญ หรือยุคสมัยอย่างละเอียด ในขณะที่บางส่วนเล่าประวัติโดยย่อของ “ชาวยุโรปคนสำคัญ” ที่มีส่วนสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับทวีปแห่งนี้ แต่ละ “ส่วน” อ่านแยกกันได้ ทว่าร้อยเรียงกันเป็นเรื่องราวหลัก

การทำความเข้าใจความกว้างและสัดส่วนของประวัติศาสตร์ยุโรปเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์ของแต่ละรัฐและภูมิภาคในทวีปนี้ได้ดีขึ้น เพราะไม่มีรัฐใดแยกตัวอยู่โดดๆ และการปฏิสัมพันธ์สัมพันธ์ระหว่างกันมีส่วนสำคัญในการพัฒนารัฐต่างๆ ตลอดมา แม้บางครั้งจะมีความขัดแย้งรุนแรง แต่ก็ถูกกลบทับด้วยช่วงเวลาของการร่วมมือระหว่างประเทศและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม แม้ว่าปัจจุบันประเทศในยุโรปไม่มีอำนาจปกครองโลกผ่านจักรวรรดิและอาณานิคมเหมือนในอดีต แต่มรดกของจักรวรรดิเหล่านั้นยังคงมีให้เห็นในทุกแห่งหน ทั้งในเรื่องกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ภาษา ศาสนา และเทคโนโลยี ประวัติศาสตร์ของยุโรปยังคงมีปฏิริยาและส่งผลต่อการเมืองในปัจจุบัน มรดกของมันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ประวัติศาสตร์ยุโรป ฉบับย่อ เล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวของทวีปที่เป็นจุดกำเนิดเหตุการณ์สำคัญมากมายในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ทั้งสงครามอันโหดร้ายป่าเถื่อน วีรบุรุษผู้กล้า วายร้าย ชื่อเสียงฉาวโฉ่ อุดมการณ์อันยิ่งใหญ่ ความรุนแรงไร้เหตุผล นวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงโลก ผลงานศิลปะชั้นเยี่ยม และภัยพิบัติมากมาย ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ยุโรป และได้รับการบันทึกไว้ในหนังสือเล่มนี้

บทที่ 1

ยุคคลาสสิก

ชาวมิโนอัน

เกาะครีตเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมมิโนอัน มนุษย์ยุคสำริด ซึ่งได้ชื่อมาจากไมนอส กษัตริย์ผู้เป็นตำนานแห่งเกาะครีต ผู้สร้างเขาวงกตเพื่อใช้สังเวทยะเยื่อแกมโนทอร์ สัตว์ประหลาดครึ่งคนครึ่งวัว ในช่วงสหัสวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล ชาวมิโนอันเริ่มประดิษฐ์เครื่องมือและอาวุธจากสำริด รวมทั้งยังทำเครื่องเคลือบและเครื่องประดับทองคำ อันประณีตงดงาม พวกเขาพัฒนาระบบการเขียนอักษรภาพ (ปัจจุบันรู้จักกันในชื่อ “ลินีียร์ เอ”) และค้าขายทั่วทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยเฉพาะกับชาวอียิปต์ทางตอนใต้ ตั้งแต่ราว 2000 ปีก่อนคริสตกาล ชาวมิโนอันสร้างพระราชวังที่คносซอส ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นเมืองแห่งแรกในยุโรป หลังจากนั้นพวกเขาสร้างพระราชวังแห่งอื่นๆ บนเกาะครีต ได้แก่ ฟิโตส ซาครอส และมาเลีย

แม้ว่าแผ่นดินไหวครั้งใหญ่จะทำลายคนอสซอสช่วง 1720 ปีก่อนคริสตกาล แต่พระราชวังที่ใหญ่และวิจิตรกว่าเดิมก็ถูกสร้างขึ้นใหม่บนอาณาบริเวณเดิมในศตวรรษต่อมา พระราชวังแห่งนี้ใช้เพื่อบริหารราชการและประกอบพิธีกรรม รวมทั้งเป็นที่ตั้งของโรงงาน ที่พิภกาศัย และห้องใต้ดินสำหรับเก็บของ เมื่อนักโบราณคดีขุดค้นสถานที่แห่งนี้ในปี 1900 พวกเขาพบภาพเขียนสีบนผนังปูนเปียก ทั้งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทางโลกและศาสนา เป็นภาพสัตว์ พืช และผู้คนดูสมจริง หนึ่งในภาพที่มีชื่อเสียงที่สุดคือภาพ “การกระโดดข้ามกระทิง” (Bull-leaping) ซึ่งเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่ผู้ร่วมพิธีจับเขากะทิงแล้วกระโดดข้ามมันไป (ยังคงมีพิธีกรรมคล้ายกันนี้ในตอนใต้ของฝรั่งเศส) ในช่วงศตวรรษที่ 17 ก่อนคริสตกาล คนอสซอสอาจมีประชากรมากถึง 100,000 คน

อารยธรรมมิโนอันรุ่งเรืองถึงขีดสุดในศตวรรษที่ 16 ก่อนคริสตกาล เมื่อแผ่ขยายไปถึงไซปรัสและเกาะอื่นๆ ในทะเลอีเจียน รวมถึงแผ่นดินใหญ่ของกรีซ ซึ่งมีอิทธิพลต่อชาวไมซีเนียน ราว 1500 ปีก่อนคริสตกาล อารยธรรมมิโนอันเริ่มเสื่อมถอย สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะแผ่นดินไหวครั้งใหญ่นอกชายฝั่งครีต ซึ่งทำให้ชาวมิโนอันอ่อนแอลงและเปิดโอกาสให้ชาวไมซีเนียนเข้ายึดครองครีตและกลายเป็นผู้มีอำนาจในภูมิภาคนั้น ราว 1400 ปีก่อนคริสตกาล ไฟไหม้ทำลายมหาราชวังในคนอสซอส แม้เมืองจะยังมีผู้คนอยู่อาศัย แต่ก็ลดขนาดและความสำคัญลงไปมาก

ชาวฟินิเชีย

มหาอำนาจทางการค้าที่ยิ่งใหญ่แห่งแรกของยุโรปคือ ฟินิเชีย ซึ่งสร้างเครือข่ายการค้าที่แผ่ขยายไปทั่วทะเลเมดิเตอร์เรเนียนจากดินแดนที่เป็นเลบานอนในปัจจุบันไปจนถึงตอนใต้ของสเปน ในช่วงสหัสวรรษที่ 2 และ 1 ก่อนคริสตกาล ฟินิเชียได้สถาปนาอาณาจักรการค้าตามชายฝั่งในแถบลิแวนต์ แอฟริกาเหนือ อิตาลี และสเปน แทนที่จะเป็นจักรวรรดิอย่างเป็นทางการ ชาวฟินิเซียนกลับเป็นกลุ่มก่อนพันธมิตรแบบหลวมๆ ของนครรัฐต่างๆ ด้วยทักษะของนักเดินเรือและช่างต่อเรือ พวกเขาค้าขายสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น ไม้ซีดาร์ ไวน์ งาม้า และเครื่องแก้ว สินค้าบางอย่างของพวกเขาส่งไปขายไกลถึงบริเตนทางตอนเหนือ ซึ่งน่าจะใช้แลกเปลี่ยนกับดีบุกที่ขุดได้ที่นั่น ชาวฟินิเซียนมีชื่อเสียงที่สุดในเรื่องผ้าย้อมสี สีย้อมที่เป็นที่ต้องการมากที่สุดและราคาแพงที่สุดคือ “สีม่วงไทเรียน” ซึ่งทำจากสารคัดหลั่งของหอยทะเล และผลิตขึ้นครั้งแรกในเมืองไทร์ (อยู่ในเลบานอนปัจจุบัน) มีราคาแพงล้นจนมีเพียงชนชั้นสูงเท่านั้นที่ซื้อได้ และสีม่วงก็กลายเป็นสีที่เชื่อมโยงกับสถานะของราชวงศ์หรือจักรพรรดิในเวลาต่อมา

นอกเหนือจากอำนาจทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของชาวฟินิเซียนต่อการสร้างประวัติศาสตร์ยุโรปคือตัวอักษรของพวกเขา ซึ่งใช้กันในศตวรรษที่ 11 ก่อนคริสตกาล แตกต่างจากระบบที่ซับซ้อนกว่าซึ่งใช้สัญลักษณ์ภาพหรืออักษรภาพหลายร้อยตัวในการบันทึกข้อมูล ตัวอักษรฟินิเชียประกอบด้วยตัวอักษรเพียงยี่สิบสองตัว ทำให้เรียนรู้และใช้งานง่ายกว่ามาก ดังนั้นมันจึงกลายเป็นพื้นฐานของตัวอักษรตะวันตกส่วนใหญ่ รวมถึงตัวอักษรโรมัน กรีก และซีริลลิก (Cyrillic script)

ชาวไมซีเนียน

ตั้งแต่ 2200 ปีก่อนคริสตกาล ประชากรอินโด-ยูโรเปียนเริ่มอพยพมายังแผ่นดินใหญ่ของกรีซ ด้วยทักษะของนักรบและช่างทำอาวุธ พวกเขาสามารถสถาปนาระบอบราชาธิปไตยแบบชนเผ่าขึ้น จากนั้นเสริมความมั่นคงในการกำกับดูแลด้วยการสร้างป้อมปราการตามจุดยุทธศาสตร์ทั่วเขตชนบท ราวปี 1600 ก่อนคริสตกาล ป้อมปราการหลายแห่งเจริญกลายเป็นเมือง เช่น ไทรินส์ ไพลอส และไมเคีย การตั้งถิ่นฐานที่สำคัญที่สุดในยุคแรกคือไมซีนี ซึ่งเป็นที่มาของชื่ออารยธรรมนี้ *อะโครโปลิส* (มาจากภาษากรีกแปลว่า “นครสูงสุด”) สร้างขึ้นบนเนินเขาทางตะวันออกเฉียงเหนือในแคว้นเพโลพอนนีส ซึ่งปกครองพื้นที่ราบโดยรอบ และได้รับการคุ้มกันโดยกำแพงรูปทรงหน้าเกรงขามทำจากหินบล็อก ชาวไมซีเนียนยังค้าขายกับชนชาติใกล้เคียง เช่น ชาวมิโนอัน ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมาก โดยเฉพาะต่องานศิลปะของพวกเขา ในช่วงกลางศตวรรษที่ 15 ก่อนคริสตกาล ชาวไมซีเนียนพิชิตเกาะครีตเข้าไปแทนที่ชาวมิโนอันและขึ้นเป็นมหาอำนาจในทะเลอีเจียน โดยมีอาณานิคมในไซปรัส โรดส์ อิตาลี และอานาโตเลีย ระบบการเขียนของชาวไมซีเนียน ซึ่งปัจจุบันรู้จักกันในชื่อ “ลีนีเยร์ บี” แพร่หลายไปทั่วภูมิภาค ระบบดังกล่าวใช้สัญลักษณ์ที่แตกต่างกันประมาณเก้าสิบตัวแทนพยางค์ และตัวอักษรภาพอีกหลายร้อยตัวแทนวัตถุต่างๆ แม้จะแข็งแกร่งและมั่งคั่ง แต่ในช่วงศตวรรษที่ 13 และ 12 ก่อนคริสตกาล อารยธรรมไมซีเนียนค่อยๆ เสื่อมถอยสู่ความไร้เสถียรภาพและล่มสลายไป มีทฤษฎีมากมายอธิบายสาเหตุ หนึ่งในนั้นเสนอว่าเป็นเพราะการรุกรานจากภายนอก ไม่ว่าจะโดยชาวโตรีเนียนจาก

กรีซตอนเหนือ หรือชาวทะเล โจรสลัดซึ่งเป็นภัยคุกคามในทะเล เมดิเตอร์เรเนียนฝั่งตะวันออก นอกจากนี้ยังเป็นไปได้ว่าความขัดแย้ง ภายในหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติมีส่วนทำให้วัฒนธรรมไมซีเนียนเสื่อมถอยลง ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุอะไร ภายใน 1000 ปีก่อนคริสตกาล อารยธรรมไมซีเนียนก็สูญสิ้นสถานะมหาอำนาจ ระบบการเขียนของพวกเขา ก็เลือนหายไปเช่นกัน เนื่องจากส่วนใหญ่ใช้โดยอาลักษณ์ในวัง เพื่อการบริหารบ้านเมือง (ต้องรอจนถึงปี 1953 นักภาษาศาสตร์จึงถอดรหัสลิเนียร์ บีได้) ในช่วงสามศตวรรษต่อมา อารยธรรมกรีกตกอยู่ในความโกลาหล ไร้เสถียรภาพ และไม่มีารจดบันทึก “ยุคมืด” เหล่านี้ สิ้นสุดลงราว 800 ปีก่อนคริสตกาล พร้อมกับการเรืองอำนาจของนครรัฐต่างๆ เช่น เอเธนส์และสปาร์ตา

ชาวเคลต์

ชาวเคลต์เป็นชาติพันธุ์อินโด-ยูโรเปียนซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ทั่วยุโรป ตั้งแต่แคว้นทะเลดำไปจนถึงชายฝั่งแอตแลนติก โดยมีภาษาและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน พวกเขาปรากฏตัวครั้งแรกในยุโรปกลางในศตวรรษที่ 13 ก่อนคริสตกาล ซึ่งช่วงเวลานั้นเป็นที่รู้กันว่าพวกเขาผลิตและใช้สำริด รวมทั้งเผาศพคนตายและบรรจุเข้ากระดูกไว้ในโกศก่อนฝัง การขุดค้นที่เมืองฮัลชด์ท์ในออสเตรียพบกรุโบราณวัตถุจำนวนมาก และแสดงให้เห็นว่าราว 700 ปีก่อนคริสตกาล พวกเขาชำนาญการใช้เหล็ก ซึ่งแข็งแรงกว่าสำริด ด้วยอาวุธและเกราะเหล็กที่เหนือกว่า รวมทั้งความชำนาญในการรบและการขี่ม้า ชาวเคลต์จึงควบคุมพื้นที่ส่วนใหญ่ในภูมิภาคได้ และติดต่การค้าขายกับชาวกรีก วิวัฒนาการของ

ชาวเคลต์ในยุคต่อมาคือ “วัฒนธรรมลาแตน” (La Tène culture: ตั้งชื่อตามสถานที่ในสวิตเซอร์แลนด์) เริ่มในศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล รูปแบบศิลปะอันโดดเด่นและประณีตของพวกเขามีลักษณะเป็นเส้นสายต่อเนื่องและคดโค้งเป็นรูปร่างนามธรรม พวกเขายังให้คุณค่ากับดนตรีและบทกวีอย่างมาก แม้ว่าชาวเคลต์จะสร้างปราสาทขนาดใหญ่ บริเวณที่ตั้งถิ่นฐาน แต่โดยหลักแล้วพวกเขาเป็นสังคมเกษตรกรรม พวกเขามีผู้นำเป็นกษัตริย์แบบกึ่งสืบทอดเชื้อสายและชนชั้นสูงที่เป็นนักรบ พิธีกรรมทางศาสนาประกอบโดยนักบวชผู้เชี่ยวชาญเรียกว่า ดรูด (druid) ศตวรรษที่ 5 ถึง 1 ก่อนคริสตกาลเป็นช่วงที่ชาวเคลต์แผ่ขยายมากที่สุด และสถาปนาอาณาจักรเอกราชหลายแห่ง ในช่วงนี้พวกเขาอพยพลงใต้ไปไกลถึงสเปน และขึ้นเหนือไปถึงบริเตนและไอร์แลนด์ กระทั่งรุกรานกรีซแล้วบุกต่อไปยังอานาโตเลีย ชาวเคลต์บุกเส้นทางใต้ของเทือกเขาแอลป์เข้าไปในคาบสมุทรอิตาลี และเป็นภัยคุกคามต่อสาธารณรัฐโรมันที่เพิ่งเกิดใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยบุกปล้นกรุงโรมในช่วง 390 ปีก่อนคริสตกาล

ยุคทองของกรีซ

ราว 800 ปีก่อนคริสตกาล สังคมกรีกเปลี่ยนจากโครงสร้างแบบชนเผ่าไปสู่การจัดระเบียบในรูปแบบนครรัฐ หรือที่เรียกกันว่า *โพลิส* (Polis) ในช่วงแรก นครรัฐเหล่านี้ปกครองโดยระบอบคณาธิปไตย โดยคนกลุ่มน้อยที่เป็นชนชั้นเจ้าของที่ดินเรียกว่า *อริสตอย* (Aristoi) แปลตรงตัวว่า “ผู้ประเสริฐที่สุด” แม้แต่ละนครรัฐจะมีความแตกต่างกัน แต่ก็มีลักษณะร่วมกันหลายประการ เช่น แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมือง,

อะกอร่า (Agora) ตลาดกลางแจ้งและพื้นที่ชุมนุม, การพิจารณาคดี ต่อหน้าสาธารณะ, การประกาศใช้ประมวลกฎหมาย และ *ไซโนซิสม์* (synoecism) การผนวกรวมหมู่บ้านและพื้นที่ชนบทโดยรอบเข้ากับ ตัวเมือง ชาวกรีกโบราณนับถือหลายเทพเจ้าหลายองค์ โดยมีซุสเป็น เทพสูงสุดเหนือทวยเทพทั้งปวง อย่างไรก็ตาม นครรัฐแต่ละแห่งมีเทพ อุปถัมภ์และเทศกาลของตนเอง ทำให้หลักปฏิบัติทางศาสนาแตกต่างกันไปในแต่ละที่ *โพลิส* ต่างๆ สนับสนุนลัทธินิยมทหารเพื่อป้องกัน ตนเองและขยายอาณาเขต กองทัพส่วนใหญ่ประกอบด้วย *ฮอปไลต์* (Hoplites) หรือพลเมืองเพศชายที่อาสาต่อสู้ในรูปขบวนแบบกลุ่ม อันแน่นขนัดด้วยหอกและโล่ เรียกว่า *แฟแลงซ์* (Phalanx) ชัยชนะใน การรบขึ้นอยู่กับวินัยและความไว้วางใจในสหายร่วมรบ *โพลิส* หลายแห่ง มีกองทัพเรือ ราวศตวรรษที่ 8 ก่อนคริสตกาล พวกเขาใช้เรือไตรริม (Trireme) ซึ่งเป็นเรือรบเพรียวยาวขับเคลื่อนด้วยฝีพายสามชั้น พลเมืองที่ไม่มีกำลังทรัพย์พอจะซื้ออาวุธหรือชุดเกราะจะรับใช้กองทัพ ในฐานะฝีพาย

โพลิส ที่มีชื่อเสียงที่สุดคือเอเธนส์ ซึ่งมีรากฐานมาตั้งแต่ 3000 ปี ก่อนคริสตกาล ภายใต้การปกครองของชาวไมซีเนียน อะโครโพลิส อันเลื่องชื่อสร้างขึ้นเมื่อ 1200 ปีก่อนคริสตกาล และเมืองนี้เติบโตจน กลายเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญ พร้อมทั้งตั้งพื้นที่โดยรอบ (เรียกว่า แอดดิกา) มาอยู่ภายใต้การควบคุม ความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นของเอเธนส์นำไปสู่การแบ่งแยกระหว่างคนร่ำรวยกับคนยากจน และก่อให้เกิดความ ตึงเครียดภายในจนเกือบนำไปสู่สงครามกลางเมือง เพื่อป้องกันไม่ให้ เกิดสงครามกลางเมือง ราว 594 ปีก่อนคริสตกาล นักปกครองนามว่า

โซลอน (ราว 638-558 ปีก่อนคริสตกาล) ร่างรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยฉบับใหม่ให้แก่เอเธนส์ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้สิทธิพลเมืองที่ยากจนที่สุดลงคะแนนเสียงในเอกคลีเซีย (Ecclesia) หรือสมัชชาประชาชน ซึ่งกำหนดนโยบายต่างรัฐ ทำหน้าที่เป็นศาลสูงสุด และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ระดับสูงและแม่ทัพ (ซึ่งมักเป็นชนชั้นสูง) ส่วนเจ้าหน้าที่ที่สำคัญน้อยลงมาจะเลือกด้วยการจับสลาก *เอกคลีเซีย* ประชุมสามถึงสี่ครั้งต่อเดือน และภายในศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล ก็มีสมาชิกเพิ่มขึ้นถึงสี่หมื่นคน (ต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหกพันคนจึงจะครบองค์ประชุม) เมื่อเวลาผ่านไป *โพลิส* ส่วนใหญ่เลียนแบบเอเธนส์ โดยให้พลเมืองชายที่บรรลุนิติภาวะแล้วมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินกิจการของรัฐอย่างแข็งขัน (สปาร์ตาเป็นข้อยกเว้นที่เห็นชัด) แม้ว่าระบอบประชาธิปไตยนี้จะพิสูจน์แล้วว่าค่อนข้างมั่นคง แต่ในยามวิกฤตบางครั้งบุคคลหนึ่งอาจได้รับอำนาจชั่วคราวและปกครองโดยไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ คนเหล่านี้เรียกว่า ทหารราช

ด้วยความไม่พอใจที่จะอยู่แต่เพียงในดินแดนบ้านเกิดของตน นครรัฐกรีกหลายแห่งตั้งอาณานิคมในต่างแดน รวมถึงมีการตั้งอาณานิคมมากกว่าสี่ร้อยแห่งรอบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและทะเลดำ เป็นการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมกรีก แม้ว่าอิทธิพลทางการเมืองของนครรัฐกรีกจะเสื่อมถอยลง แต่อิทธิพลทางวัฒนธรรมของพวกเขา ยังคงทรงพลัง

